

ובחרת בחיים

גיליון שבועי במשנת מרן האור החיים הק' זיע"א

תורת חיים נושא תורני מרתק לאור דברי האור החיים

בפירושו על הפסוק (לב, ב): "יִעֲרַף כַּמָּטֵר לִקְחֵי תֶזֶל פֶּטֶל אֲמָרְתִּי" מביא רבנו את דברי המקובלים: **"כִּי מִצֻּת עֶסֶק תּוֹרָה שֶׁבְּכָתֵב אֵינָה אֶלָּא בְּיוֹם וְלֹא בְּלֵילָה"**.

בבאר היטב (או"ח רלח ס"ק ב) הובא כי אין לעסוק בתורה שבכתב בלילה, ומיוסדים הדברים על פי דברי המדרש (ילקוט שמעוני תשא רמז תו): "מנין היה משה יודע אימתי יום ואימתי לילה, אלא בשעה שהיה הקדוש ברוך הוא מלמדו מקרא היה יודע שהוא יום ובשעה שהיה מלמדו משנה היה יודע שהוא לילה".

ההולכים בדרך האריז"ל החמירו מאד בענין זה וכתבו שיש בכך עניינים וסודות טמירים, ואף יש שכתבו (ראה יסוד ושורש העבודה שער שיש"י פ"ב) כי יש משום סכנה בדבר.

'לילה' לענין זה מתחיל בצאת הכוכבים. יש שכתבו (אור צדיקים למהר"ם פארישר) כי אין הדברים אמורים אלא עד חצות, ויש החולקים על כך (שו"ת חיים שאל להחיד"א ח"ב סי' כ"ה ועוד) וסבורים כי אין להקל אף אחר חצות.

אכן סייגו רבים מגדולי הדורות (ראה אשל אברהם או"ח רלח ועוד) את האיסור, וקבעו כי אין הדבר אמור אלא כשעוסק בתורה שבכתב דרך לימוד, אכן כשאומר פסוקים בדרך תחנונים, כגון תהלים לרפואת חולה או לישועה פרטית וכללית וכדומה, אין לחשוש בכך.

כך גם התירו לומר את ארבעת הפרקים הראשונים בתהלים לפני השנייה, כסגולה לשמירה, וכן פסוקי 'ויתן לך' במוצאי ש"ק ופסוקי תיקון חצות וכיוצא ב. כמו כן ראינו אצל גדולי ישראל שלא חשו לכך כשנצרכו להשלים את סדרם בחוק לישראל בלילה, כשלא הספיקו להשלימו ביום. הוסיפו האחרונים וכתבו (שו"ת יוסף אומץ סי' נד ועוד) כי אין איסור זה מתייחס לליל שבת ויו"ט, וכן ליל יום הכיפורים, ויש שהוסיפו (שו"ת לבושי מרדכי סי' קז) אף ליל חול המועד. עוד יש שהקילו בליל שיש"י (יסוד ושורש העבודה שם) שאז מתנוצץ כבר אור שבת קודש, וכן התירו רבים (זכור לאברהם ח"ג מערכת ל) במוצאי ש"ק עד אחר מלוה-מלכה.

שולחן שבת עם האור החיים

שיכור קלות היה בנצי, או קשות. תלוי את מי שואלים.

את סדר יומו הגדוש פותח היה בלגימה שיש בה ממש, שפתיו נושקות לכוס בירה כרסתנית ועינו פוזלת לעבר הבקבוק הבשרני שעמד הכן, ניצב בתור בסבלנות.

כבר אי אז לפני כמה עשורים, כשבקול רינה והמון חוגג נקרא שמו בישראל 'בנציון' והמהלל הושיט לו אחר כבוד מטלית ספוגה יין אדמדם זול מאוצרו של חצק'ל הפונדקאי, ידעו הכל כי לגדולות ונצורות נועד. הוא לא העווה פניו בשאט כשאר העוללים בני גילו, לא החמיץ הבעה לנוכח המרידות הקלה, אדרבה - הוא פער פיו כאומר 'זה הכל?'

ויגדל הילד, והגמילה ממנו והלאה.

הוא התחיל את דרכו בכוסות יין חמצמצץ, תמהיל שרק יודעי ח"ן עמדו על טיבו אשר הוגש אחר כבוד ב'קידוש' בשטיבל שבעיירה, משם התקדם לקוניאק מיושן אשר אניני טעם התכבדו בו, והדרך קצרה היתה לטיפה המרה ממש - זו העולה על שלחן מלכים.

ויסקי, וודקה ושאר משקאות מצאו את דרכם דרך קבע לגרונו הפתוח, זולגים במורד הוושט ומביאים עמם את ערפול החושים והתחושה המענגת השמורה לשיכורים מסוגו.

'השיכור הגדול הגבור והנורא' המליצו עליו ליצני העיירה, ולא נחה רוחם עד שהעידו כי דומה רעיותו הצדקנית לצדיקים שבדור המדבר - מה אלו מצאו את המן על פתח ביתם מדי בוקר, כך היא מוצאת את הימאן' (בעל - ביידיש) שרוע על פתח ביתה מדי בוקר.

'מה יהיה, בנציו?' תולה בו הרב הזקן את עיניו הטובות, תוכחה ניבטת מהן, 'האם לנצח תשתה לשכרה, תתמכר לטיפה המרה?'

בנצי מצדו משיב במבט מזוגג, תוהה אימתי הספיק הרב לשכפל את דמותו ולמה שני הרבנים הניצבים מולו רועדים מעט, חסרי יציבות. 'שבו בבקשה' הוא מחווה בידי על הרצפה, קולט באיחור כי הספסל עליו חפץ להצביע ממוקם כמה עשרות סנטימטרים ימינה.

'תן לי את זה!' אביו מעט פחות עדין, תופס בכח בבקבוק וודקה ומנסה להפריד בין הדבקים, לומד לראשונה כי לשיכור כוחות העולים על הממוצע.

היה זה דווקא ניסן, ניסל'ה כפי שנתכנה בחיבה בעיירה, אשר מצא ביום מן הימים את שעת הכושר לחדור את מעטה השכרות ולזלף אי אלו טיפין של דעת בלבו של בנצי.

'אני... לא... מצליח...' בנצי נתפס בתנוחה שאינה אופיינית לו כלל ועיקר, רכון על כרך 'בבא בתרא' עבה ומנסה בכח לראות, לצלול בנבכי התלמוד. ניכר היה בחוש כי צלילותו ממנו והלאה, מה שמשפיע באופן ישיר על יכולתו לראות את

האותיות הקדושות, להגות בהן. 'בנצי חזר בתשובה' לחש ניסל'ה, בעצמו מתקשה להאמין בכך.

'אהה' החרה החזק אחריו דובקיה השמש, 'הוא מנסה ללמוד'.

מכאן והלאה כבשה השמועה את העיירה, משתלטת על נושאי השיחה ומתפשטת כאש בשדה קוצים. לכו של בנצי התעורר, שחו הבריות בהתרגשות, ומחובת כל אחד ואחד לתמוך בו ברגעיו הקשים, רגעים מאתגרים ומרגשים של התחלה.

'מלפפון חמוץ' הציע מאן-דהוא, 'זה מה שיעזור לו להתפכח, לחזור לעצמו'.

'ממש לא' שלל אחר, 'צריך להשקות אותו מיץ רימונים בשל'.

'רק להשכיב אותו' תרם חצק'ל הפונדקאי פיסת מידע מתוך ניסיונו בעבודה עם האוכלוסייה השתויה, 'להתניע על פניו מים קרים'. הכל הטו אוזן לחצק'ל. בכל זאת, לניסיון יש מקום של כבוד.

'הופ...' דלי הופיע בידי של איציק בעל המרץ הבלתי-נדלה, וזרם מים קפואים ניתזו בחדווה על פניו של בנצי, מחזירות אותו באחת לארץ החיים. מול עיני גדוד הסקרנים מלאי הרצון הטוב הופיעו זוג עיניים מפלבלות, מבט חסר יציבות ושיירי טשטוש רווי אלכוהול, וכל מה שנדרש היה דלי נוסף מלא עד גדותיו כדי להעירו סופית.

'אני רואה!' אושר של ממש נסוך היה על פניו, וכולם ניצבו הכן לראות כיצד הוא מסתער על הגמרא וגומע בשקיקה את התיבות הקדושות, צולל בעומקה של סוגיא.

והוא אכן צלל, וגמע, בשקיקה.

בנצי רכן קדימה, ידו נשלחה כמו מאליה ובמאמץ קל הוא מצא את שאהבה נפשו. שם, ממש מאחורי הגמרא, ניצב לו בקבוק מלא למחצה בנוזל אדמדם, כמו ממתין לבנצי שיגאל אותו מבדידותו ויארח לו לחברה.

'לא הצלחתי לאחוז בו' בנצי שלח מבט נבון סביב, הכרת הטוב ניכרת על פניו, 'תודה!'

אם ירצה השם?

בתוכחת משה רבנו לישראל נאמר הפסוק הבא (לב, ה): "שָׁחַת לוֹ לֹא בָּנִיו מוֹמִים דּוֹר עָקֵשׁ וּפְתָלָתַל", והאור החיים הקדוש עומד על לשון הפסוק ומלמדנו ארחות חיים.

ואלו דבריו הקדושים: "שָׁאֵם יְהִיָּה עֶקֶשׁ לְבָד, דְּבָרֵי הַתּוֹרָה תְּשִׁים הַמַּעֲקָשִׁים לְמִישׁוֹר, וּמִי גֵרָם לִזֶּה שְׁנִשְׁחָת - הָיִיתוּ עֶקֶשׁ וּפְתָלָתַל, פְּרוֹשׁ, מִתְחַזֵּק בְּעֶקְשׁוֹתוֹ. כְּאִשֶּׁר עֵינָיו רֹאוֹת בְּדוֹרוֹת הָלָלוּ מִיָּד אֶפְיֻקוֹסוֹת, דֶּרֶךְ עֶקֶשׁ, וְכִשְׁאֲדָם מִיִּשְׁר עֶקְשׁוֹתֵיהֶם הֵם מִתְחַזְּקִים בְּאַיְחוֹת עֶקְשִׁים קָשִׁים, וְזֶה אֲבִדוֹ מוֹלֶדֶת בֵּית".

היצר הרע עיקש, ומטרתו להטות את האדם לדרך

ספיר ויהלום

פניני מוסר ויראת שמים בפרשה

ראו משמים את האחוה המיוחדת הזו, את הרצון האמיתי של זבולון להועיל לאחיו, ואכן שלחו ברכה והצלחה מרובה בכל מעשי ידיו של יששכר, כשאף זבולון זוכה לצמיחה מחודשת בעסקיו ולברכה יוצאת דופן בכל משלח ידו.

חלפו שנים מספר, והנה נפגשו השניים לשיחת אחים אהובים. הסבו השניים, צמד גבירים אדירים אשר לכל אחד מהם בפני עצמו עסקים חובקי עולם, ושוחחו על דא ועל הא.

'אמור נא, אחי האהוב' פנה לפתע זבולון ליששכר, 'האם כיום, כשההצלחה מלווה אותך במישור העסקי ונכסך רבים עד לאין שיעור, האם זוכה אתה לעסוק בחדוות דאורייתא כמקדם?'

'אם הייתי עוסק בתורה כבשנים קדמוניות התיז יששכר בבזבז, לא הייתי עשיר כיום'.

אך יצא הדבר מפי יששכר, והנה פרץ זרם דם מחוטמו והחל ניגר בעוז, בלתי ניתן לעצירה. רופאו האישי הובהל עד מהרה, רקח סממנים ומשח משחות, טפטף שיקויים וניסה בכה ובכה, ואין. הזרם הדם לא פסק לרגע, ונראה היה כי הוא רק מתגבר והולך.

'עזוב, אחי' פנה יששכר בטון חלוש לזבולון שניצב דאוג לצידו, 'אין מה לנסות ולהושיע. הנה אנכי הולך למות, ואין כל דרך לעצור ולהעביר את רוע הגזירה'.

זבולון הזדעזע, רכן לאחיו ותהה בטון גוער: 'זאת מנין לך?'

התשובה הדהימה אותו. 'התורה הקדושה נגלתה אליי, ואמרה לי כי היות וזולתי בה באמירה מזעזעת זו - כביכול התורה היא החוסמת את מקורות השפע, אזי נגזר עליי למות טרם זמני!'

ואכן, לא חלפו כי אם דקות ספורות ויששכר עזב את העולם, צעיר לימים, במיתה משונה ובאופן טרגי כל כך.

את המעשה סיפר לימים הרה"ק ר' רפאל מבערשיד, תלמידו המובהק של הרה"ק ר' פנחס מקארץ, אלא שהיה הדבר לפלא - הכיזב זכה אדם שכזה לדבר כה נשגב, להתגלות הורה הקדושה בכבודה ובעצמה?

'אין זאת' אמר ר' רפאל, 'אלא שזכות לימוד התורה הקדושה לשם שמים ובמשך שנים ארוכות, קודם שהאירה לו ההצלחה פניה בעסקיו, היא שעמדה לו!'

נאמר בשירת האזינו (לב, ב): 'עֲרַף כְּמִטֶּר לִקְחֵי תֵּלָל פֶּטֶל אֲמֹרֶתִי', ועל כך מביא האור החיים הקדוש את מאמר חז"ל (אבות ג, יז): 'אם אין קמח אין תורה אם אין תורה אין קמח'.

על פי זה כותב האור החיים:

"פרוש, על דרך אומרים ז"ל: 'אם אין קמח אין תורה' וכו', יכונן הכתוב במאמר זה כי כמו שה' נותן מטר לזון ולפרנס, כמו כן צריכים הם ללמד תורה. וזה שיעור הכתוב 'טיף' כמו שאני מטיף המטר לקחי, וכאלו אמר 'עֲרַף לִקְחֵי כְּמִטֶּר'. שאין הקדוש ברוך הוא שואל מהאדם ללמד תורה עד שמכין לו כדי פרנסתו, וממציא דבר אתה למד שאם לא יטיפו מפיהם טפי תורה אין חפץ ה' לתת מטר."

והוא מה שפרשנו במאמר התנא 'אם אין קמח אין תורה', פרוש, אם ראית שאין קמח דע שאין תורה. וטעם שכתב ללמוד תורה לשון זה: 'עֲרַף', לדמות למעשה המטר שהוא מטיף."

יעקב אבינו מברך את בניו שבטי י-ה טרם הסתלקותו מן העולם, אלא שבשלב מסוים הוא משנה מהסדר המתבקש - סדר לידתם, אלא מקדים את זבולון הצעיר יותר ליששכר.

אודות כך נאמר במדרש (בראשית רבה פרשת ויחי): "קדם זבולון ליששכר, והרי היה יששכר גדול מזבולון, שכן מייחסן יששכר זבולון, ולמה כן. אלא שהיה זבולון עוסק בפרקמטיא, ויששכר עוסק בתורה, וזבולון בא ומאכילו, לפיכך קדמו עליו."

דברי המדרש הללו היוו במשך דורות השראה מחייבת עבור כל אותם ששפר עליהם גורלם בכל הנוגע לגשמיות וחומריות, אלה שצברו די נכסים על מנת להתפרנס בעצמם ואף להטות שכם לפרנסת עמלי התורה, כשהם נתלים במאמר חז"ל זה אשר אף נתקבע שמו לדורות: 'הסכם יששכר וזבולון'.

כמה סמלי אם כן היה, כאשר צמד אחים, רעים ואהובים אשר ניקבו בשמות כה סמליים - האחד נקרא יששכר ואילו האחר זבולון. יששכר, כמתבקש משמו, נטע את אהלו על התורה ועל העבודה והיה שקוע כל כולו בטיפוח קומתו הרוחנית, ואילו אחיו הגדול שלח ידו במסחר ועשה חיל בכל אשר פנה.

ידע האח הגדול היטב כי העולם הזה אינו אלא פרוזדור לפני הטרקלין, היטיב להבין כי כל עושרו הגשמי ונכסיו אינם שווים כקליפת השום למול מילה אחת של תורה, דף גמרא אחד, ובהתאם לגישה נכונה זו פנה לאחיו יששכר והציע לו ברוחב לב להשתתף עמו ולשאת בעול פרנסתו כדבר שבשגרה, תוך שהוא חולק עמו כמובן גם ברווחיו הרוחניים הכבירים.

מדי חודש בחדשו היה זבולון בא לביתו של זבולון, מיסב עמו לסעודת ראש-חודש כדי המלך באהבת ואחוות אחים שאין דומה לה, כשבסוף הסעודה היה זבולון שולף מאמתחתו סכום כסף אשר יש בו די לכלכלת יששכר ובני ביתו במשך חודש תמים.

כך חודש אחר חודש, שנה אחר שנה, עד שכעבור שנים מספר נקש בפתח בית יששכר האורח הצפוי והמוכר כל כך: פרק 'האיש מקדש את בתו'.

נדוניה כשלעצמה דורשת תקציב נפוח, על אחת כמה וכמה כשבכיתו של יששכר כמה וכמה בנות. חישוב פשוט שערך זבולון הביא אותו למסקנה כי ספק גדול אם יהיה בידו לכלכל את אחיו אף במישור זה, ולפיכך פנה אליו בגילוי לב ושטח לפניו את ההתלבטות.

'הלא ידעת, אחי' פנה אליו ביום מן הימים, 'כי שש ושמח אני מעודי לתמוך בך ובבני ביתך'.

יששכר הביט באחיו, הנהן בתגובה והשפיל מבטו במבוכת-מה.

'דא עקא' המשיך זבולון והסיט את השיחה לפסים מעשיים יותר, 'שהדבר היה בידי ככל שמדובר היה בתמיכה חודשית שיש בה ממש לצורך הקיום היומיומי. אולם בכל הנוגע לנדוניה והוצאות נישואין - אין בידי לעזור!'

יששכר נשא מבט נבון לאחיו, מבין את הבעיה אך תוהה מה יעשה מכאן והלאה.

'לא נותרה כל ברירה, כי אם לשלוח ידך במסחר' פסק זבולון והמשיך בטוב לב, 'אני מצדי אעניק לך סך הגון כדי להתחיל בכך, אשתף אותך בכמה סודות מקצועיים הידועים אך ורק לסוחרים ותיקים וממלחים, ואתה מצידך תעשה את דרכך אל היריד, וה' הטוב יהיה בעוזך וישלח ברכה בכל אשר תפנה'.

עיקשת ונואלת, דרך שתחילתה נראית סוגה בשושנים אך בסופה מתבררת כשביל שאין בו מלבד קוצים ודרדרים.

הקב"ה מצדו אינו בא בטרוניה עם בריותיו, ובמלחמה כמעט חסרת סיכוי זו של אדם קרוץ מחומר אל מול מלאך שכל מגמתו להחטיאו ולאבדו בזה ובבא - ניתן לנו כלי זין אשר באמצעותו נוכל לנצח ולהכניע את היצר וחילותיו.

כך אמרו חז"ל (קידושין ל, ב): "הקדוש ברוך הוא אמר להם לישראל: בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה - אין אתם נמסרים בידו". זו דרכה של תורה - ליישר את עקמימות הלב ולהפוך את העקוב למישור.

הכל טוב ויפה, אמת ושריר, כל עוד האדם אכן חפץ בכך.

הוא ניצב אל מול היצר הרע, ידיו רפות לנוכח הכח האדיר אותו מפעיל עליו הס"מ, וכל חשקו ומאוויו כי יוכל לו, לאותו שטן המבקש את נפשו לשלל. כשזה המצב, אכן ניצבת התורה הקדושה לצדו ומשמת לו ככלי נשק עוצמתי שאין אף מלאך ובריה המסוגלים לעמוד בפניו ולנצחו. בדיוק על כך נאמר (שבת קד, א): "בא ליטור - מסייעים אותו".

אולם מה קורה אם האדם מתבצר בעמדתו? אם הוא מתעקש להתחפר בבור אותו חפר לעצמו, נחוש להמשיך ולשנות מבאר התרעלה? גם לכך מצאנו בדברי חז"ל את התשובה (סו): "בא ליטמא - פותחין לו". רחמנא ליצילן.

ידועה אמרתו של מגיד המישרים הגאון ר' יעקב גלינסקי, אשר נהג לומר כי אדם העושה כל שביכולתו לקום מוקדם בבוקר לעבודת בוראו, אלא שהיצר מערים עליו קשיים בענין זה, ביכולתו להתפלל על כך ולהתבטא: 'אם ירצה ה' אקום מוקדם'. אולם אדם שלא עושה אף מאמץ בנידון, עליו ראוי לומר: 'אם ירצה יענקלה'...

גרוע מכך שבעתיים הינו אדם הנאחז בכח בדרכים עקלקלות, נתלה בעיקשות וממשיך לנגוס בפירות באושים, עליו נאמר בפרשתנו: 'דור עֲקֹשׁ וּפְתִילֵת'.

לא רק שהוא עיקש בדרכו, לא זו בלבד שדרכו עקומה ומעוותת, אלא שהוא נלחם על כך והופך זאת לאידיאל, למשהו שיש להעריך ולדרך בה ראוי לדבוק. לאדם כזה, מלמדנו האור החיים הקדוש, אין התורה הקדושה מסייעת. על כך יש להמליץ, בכאב לב גדול, את מאמר חז"ל (יומא עב, ב): "זכה - נעשית לו סם חיים, לא זכה - נעשית לו סם מיתה".

הבה נכיר בכך, ונפיק לקח.

נכון שהיצר תופס אותנו בחולשתנו. אמת שהוא מסית ומדיח אותנו השכם והערב, מבקש להטות אותנו מדרך המלך ולהוביל אותנו הישר אל עברי פי פחת. אולם לכל הפחות נרצה לדבוק בטוב, לכל הפחות נביע סלידה מהדרך המסולפת אליה הצליח היצר למשוך אותנו ברמה כזו או אחרת.

נהיה מודעים לכך שדרכו של היצר הרי היא שקר וכוז, רצופה קוצים ודרדרים, וחלילה כל הנפח אותה לאידיאולוגיה, לדרך. פשוט משום שהיא ההיפך הגמור מכך.

בנתיבי החיים

פרקי מחשבה ומוסר לאור הזך של האור החיים

חיים שיש בהם בנתיבי חייו ופועלו של איש האלקים

פרק הסתלקותו של רבנו לשמי מרומים, מלווה אף הוא במעשה מופלא ומבהיל שלא מעלמא הדין, וכך היה מעשה. רבנו הקדוש עלה לעיר הקודש ירושלים, שם ביקש לישב בשלווה על התורה ועל העבודה, להרביץ תורה בתלמידים ואף לעסוק בקירוב הגאולה השלימה, אלא שאז קפץ עלי רוגז הסי"מ אשר בו נלחם מקדם.

היה זה ביום מן הימים, כאשר בא רבנו אל הכותל המערבי, כדרכו לשפוך שיח במקום ממנו לא זזה השכינה, והנה בתוך תפילתו נגלה לפניו מראה נורא, וכך מתואר בספר 'מלכי רבנן' (לר"י בן נאיים): **"בהיותו עומד בכותל מערבי, משתטח ומפיל תחנה, ראה דמות אשה שחורה עומדת נגדו, והיא היתה קליפה, ואמרה לו שהיא רודפת אחריו בזאת השנה. ובעוונות פגעה בו מידת הדין, ובשנה ההיא נשלמו ימי חייו ועלה אל האלקים זיע"א"**.

בחג השבועות באותה שנה - שנת תק"ג, הציפה נהרה את פניו והוא לבש מחלצות תוך שהוא פונה בחדוה לתלמידיו הקרובים: **"הבה נצא לקבל את פני משיח צדקנו שבא!"** שמחה עצומה אחזה בתלמידים, והם התכוננו בגיל ורעדה לקבל את פני משיח בן דוד, אלא שבעבור רגעים ספורים חלפה עננה על פני רבנו והוא מיהר לפשוט את מחלצותיו הנאות.

'העולם כמעט והיה מוכן לגאולה השלימה' נאנח רבנו, 'כשרה היתה השעה להיגאל, בהיות העולם מחצה זכויות ומחצה עוונות, וכמעט שגברו הזכויות והכריעו את הכף, אולם אז חטא עשיר פלוני באיסטנבול בעוון חמור והכריע את הכף לחובה, ובכך נטרפה השעה'.

כחודש ימים בלבד חלף מאותה שעה נוראה, ורבנו הגדול נפל למשכב וחלה את חוליו ממנו לא קם. הוא ציווה לביתו ולתלמידיו, ובמוצאי שבת קודש פרשת פנחס, אור לט"ו תמוז תק"ג כבה נר המערבי וניצחו אראלים את המצוקים, ונתבקש רבנו לישיבה של מעלה.

'לא בָּנִי, פְּרוּשׁ, שְׂאִינָם נִקְרָאִים בְּנֵי אֱלֹהִים, כְּאַוְמָרָם וְלֹא (בבא בתרא י, א): 'כְּשִׁישְׂרָאֵל הוֹלְכִים בְּדַרְכּוֹ שֶׁל מְקוֹם נִקְרָאִים בְּנִים, וְכִשְׂאִין הוֹלְכִים וְכוּ' נִקְרָאִים עֲבָדִים'. וְהוּא אָמַר 'שְׁחַת לוֹ' - שְׁלֹא יִקְרָאוּ בְּנֵי שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא'.

רעב וייסורים, גלות וצרות, רדיפות ומכאוב על כל צעד ושעל, עדיין אינם כאין וכאפס אל מול העונש הנורא ביותר שניתן להעלות על הדעת - הפסד המעלה החביבה והיקרה מפז, להיקרות בניו של מקום!

ומידה טובה מרובה, עד כמה יש להעריך ולייקר מתנה נפלאה זו בה אנו זוכים להימנות על בניו של הקב"ה, בני אוהביו ורחומיו, ועד כמה עלינו לפעול ולהתאמץ כדי להתנהג בהתאם לדרגה נעלית ומרוממת זו.

חומש דברים מביא את תוכחת משה איש האלקים לבני ישראל, אזהרות ועונשים חמורים לעוברים על דברי תורתנו הקדושה לצד הבטחה אלוותית על כל הטוב שיבוא לזה אשר יזכה לשמור, לעשות ולקיים את כל אשר נצטוונו בסיני.

אולם דווקא בפרשתנו מובא העונש הנורא מכל. יותר מכל איום על היעדר טל מטר, מחסור בפרנסה או כל עונש אחר.

"שְׁחַת לוֹ לֹא בְּנֵי מוֹמִים" נאמר בתוכחה (לב, ה), והאור החיים הקדוש מדייק בלשון הכתוב ומפרש מפני מה יש לאדם לחשוש ולהיזהר כל כך, מהו העונש הנורא מכל:

"פְּרוּשׁ, כְּשִׁמְשְׁחִיתִים דְּרָכָם גּוֹרְמִים רָעָה לְעַצְמָם. וְמָה רָעָה גּוֹרְמִים -

אור הישועות מכתבי הלומדים

גם אתם זכיתם לישועה בזכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו

למייל המערכת m028039999@gmail.com

או לפקס 02-5385689

או ב'נדרים פלוס' - באר ישראל

ממינוס לפלוס +

היות ואני קורא מידי שבוע את העלון לכבודו של האור החיים הקדוש וראיתי שאתם מביאים סיפור ישועה בזכות בעל האור החיים הקדוש, על כן לא אמנע טוב מבעליו ואספר מה דבידי הוי עובדא:

שכששמעתי את הסגולה שמי שסיים מידי שבוע את הלימוד בספר אור החיים הקדוש יזכה לישועה, קיבלתי על עצמי בלי נדר לסיים מידי שבוע.

מצבי הכלכלי היה קצת בדוחק, והנה הפלא ופלא מתאריך טו תמוז ביום היארצייט של האור החיים בו קיבלתי על עצמי את הלימוד בספרו אור החיים, חשבון הבנק שלי נכנס למצב פלוס + והיתה הרווחה, לאחר תקופה קצרה התרשלתי בלימוד ולא סיימתי מידי שבוע עד הסוף, וחשובי בבנק נתן לי תזכורת משמים ונכנסתי שוב למינוס בראותי את זאת, קיבלתי ע"ע שוב שלא להפסיד את הלימוד ולהתאמץ על כך במיוחד ומאז ב"ה פרנסתי התרחבה ב"ה והוכפלה. זו ההזדמנות לפרסם את הסגולה ללמוד בספרו וכל הזקוק לכל ישועה, ייושע בקרוב בעז"ה.

ב. ל.

הפרטים המלאים שמורים במערכת

שביבי אור

ניצוצות אש שלהבת מבית מדרשו של האור החיים

הבה נתבונן וניתן לב לדברי רבנו האור החיים בבאיורו לפרשה (ב, ב): **"כְּשִׁמְעֵמִידִין אֶת הָאָדָם בְּדִין, אִם יֵשׁ בְּיָדוֹ מִקְרָא שׁוֹאֲלִין מִמֶּנּוּ לָמָּה לֹא שָׁנָה, וְאִם יֵשׁ בְּיָדוֹ מִשְׁנָה שׁוֹאֲלִין מִמֶּנּוּ תִּלְמוּד, וְכֵן עַל זֶה הַדֶּרֶךְ (עפ"י מדרש משלי י) ... יֵשׁ בָּזֶה לְהִקָּל וּלְהַחמִיר. לְהִקָּל עַל מִי שְׂאִינוּ יָכוֹל לְהַשִּׁיג יוֹתֵר, וּלְהַחמִיר עַל מִי שְׂיָכוֹל הִרְבָּה, שְׁשׁוֹאֲלִין מִמֶּנּוּ הַכֹּל וְאִפְלוּ מַעֲשֵׂה מִרְכָּבָה"**.

הדברים מעוררים ומטלטלים.

כל מה שנדרש מאיתנו זה רק להתרומם מעט, טפח מעל הווי החולין, להכיר בסגולתו כני א-ל חי ולהתעלות מעט מעבר להשגתנו השטחית.

מתיבתא אור החיים

דאיתא בתענית, דמהא דאיתא בתענית לדרוש אל אמונה, דנפרעין מן הצדיקים בעולם הזה על עבירה קלה שעושים, מובן שיש צדיקים שאיננו רואים בעולם הזה שילום שכרם, כי בעולם הזה נפרעים מהם, וזהו שפירש רש"י הפסוק 'אל אמונה' לשלם לצדיקים לעולם הבא, כי בעולם הזה הלא נפרעין מהם, והגם שבפשטות נראה כוונת הש"ס ד'אל אמונה' היינו שהוא נאמן להיפרע בעולם הזה גם מן הצדיקים על עבירות קלות שעשו, מ"מ יתכן לפרש על דרך זה גם שהאמונה היא על מה שמאמת דבריו לשלם שכרם לעולם הבא, וא"כ מקור הדברים א"ש מהגמרא בתענית.

ובמהרש"א שם הקשה עוד דלכאורה תלה תניא בדלא תניא, שהרי נפרעין מן הצדיקים בעוה"ז אנו רואין, ונפרעין מן הרשעים בעולם הבא אין אנו רואין עכשיו, והיה ראוי שיאמר בהיפך כשם שאנו רואין שנפרעין מן הצדיקים בעולם הזה כך נפרעין מן הרשעים בעוה"ב. וכה"ג יש לדקדק גבי 'ואין עול' כשם שמשלם שכר כו', וכתב לפרש דמשום שאנו רואין צדיק ורע לו בעוה"ז, לכן קאמר אל תתמה על כך, ד'אל אמונה' הוא, דכשם שנפרעין מרשעים לעוה"ב אפילו על עבירה קלה, כך נפרעין מהצדיקים בעוה"ז אפילו על עבירה קלה, דאין אדם צדיק בארץ וגו' ולא יחטא. וכה"ג אמר 'ואין עול' כשם שמשלמים כו', שאל תתמה על רשע וטוב לו בעולם הזה, דכשם שמשלמין שכר טוב לצדיקים לעולם הבא אפילו על מצוה קלה, כך משלמין שכר לרשעים בעולם הזה על מצוה קלה שעשו. וראה מה שכתב רבינו בפרשת וילך (לעיל לא יח): כי אמר הנביא (ישעיה כו ח) 'בסאסאה בשלחה וגו', ואמרו רבותינו ז"ל (סוטה ח): במדה שאדם מודד בה מודדין לו, והוא ישפוט בצדק, 'אל אמונה ואין עול'.

מן העולם באים כל מעשיו ונפרטים לפניו ואומרים לו כך וכך עשית ביום פלוני וכך עשית ביום פלוני, אתה מאמין בדברים הללו, והוא אומר הן, אומרים לו חתום, שנאמר (איוב לו ז) 'ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו'. 'צדיק וישר הוא', והוא מצדיק את הדין ואומר יפה נידנתי, וכן הוא אומר (תהלים נא ו) 'למען תצדק בדברך'.

ובתענית (יא). איתא: 'אל אמונה' כשם שנפרעין מן הרשעים לעולם הבא אפילו על עבירה קלה שעושים, כך נפרעין מן הצדיקים בעולם הזה על עבירה קלה שעושים. 'ואין עול', כשם שמשלמין שכר לצדיקים לעולם הבא אפילו על מצוה קלה שעושים, כך משלמין שכר לרשעים בעולם הזה אפילו על מצוה קלה שעושים.

והמהרש"א בחידושי אגדות העיר דבתענית דריש העונש לשניהם מ'אל אמונה' ושכר לשניהם מ'אין עול', ואילו רש"י בחומש מפרש שניהם לענין שכר, 'אל אמונה' לשלם לצדיקים שכרם לעולם הבא כו', 'ואין עול' לשלם לרשעים צדקתם בעולם הזה, וכתב שם: ויותר נכון גירסת הילקוט בסוגיא דשמעתין דבין שכר לצדיקים ובין שכר לרשעים ובין עונש לצדיקים ובין עונש לרשעים, כולה מילתא יליף מ'אל אמונה', אבל מ'אין עול' דריש הא דכל מעשיו נפרעין כו' והוא אומר הן כו'. וזהו כהספרי.

ורבינו כאן פירש כרש"י, וי"ל דדבריהם א"ש עם הא

כתב רבינו (דברים לב ד): הצור תמים פעלו. פירוש לפי שקדם ואמר שעסק התורה יסובב טל ומטר, לזה העיר שאם האדם עסק בתורה ומוזנזותיו קשים ולחם אין, או שרואה אדם שאין עליו עול תורה ומואס בלומדיה ומודדין לו במדה גסה אכול ושבע והותר כיעודים שנאמרו ללומדי תורה ונהפוך הוא, לא מפני זה יבעט ותולד בו ח"ו מינות אלא יצדיק הדין עליו ויאמר ה' אמת ודינו דין אמת, והוא אומר הצור פירוש לשון תוקף וחזק זה יגיד אל יד ה' הרודה באדם אף על פי כן תצדיק ותאמר תמים פעלו, זה כנגד מה שרואה את שדרכו למדוד בגסה של טובה ומדדו בדקה, וגומר אומר כי כל דרכיו משפט כלל בזה גם את שדרכו למדוד טובה בדקה ומדדו לו בגסה, כי כל דרכיו משפט כי לא הביא יסורין על הצדיק עד שנתחייב בהם ולא הביא טובה על הרשעים אלא אם זכו לה כפי מעשיהם. וגומר אומר אל אמונה וגו' ואמרו רבותינו ז"ל (ספרי) אל אמונה לשלם לצדיקים צדקתם לעולם הבא ואין עול לשלם לרשעים צדקתם בעולם הזה, והכונה במאמר זה על פי דבריהם שאמרו (מדרש תהלים ד) בפסוק נתת שמחה בלבי מעת דגנתי ותירושם רבו שאמר דוד כי מעת שראה שלות הרשעים נשא קל וחומר בעצמו ומה לאלו שהם עובדי רצונו כך וכו', והוא אומר אל אמונה פירוש יצדיק הצדיק אמונת שכרו בה' כשיראה מדת ואין עול שהוא שכר הרשעים שבעולם הזה על מיעוט זכותם:

ומה שכתב רבינו שאמרו ז"ל אל אמונה לשלם לצדיקים וכו', כן הוא בספרי: 'אל אמונה', כשם שמשלם לצדיק גמור שכר מצוה שעשה בעולם הזה לעולם הבא, כך משלם לרשע גמור שכר מצוה קלה שעשה בעולם הזה בעולם הזה, וכשם שנפרע מרשע גמור על עבירה שעשה בעולם הזה לעולם הבא, כך נפרע מצדיק גמור על עבירה קלה שעשה בעולם הזה בעולם הזה. 'ואין עול', כשאדם נפטר

מצא חיים

חידה שבועית בעיון דברי האור החיים

לפתרון החידות יש לעיין בהרחבה באור החיים המבואר ובמודדיו מבית מתיבתא

רבינו מבאר בפרשה מדוע דמה מראה פני יעקב אבינו לזה של אדם הראשון. התדע מהו ביאורו של רבינו בזה?

(א) על פי תורת הגלגולים, היה יעקב אבינו ניצוץ מנשמתו של אדם הראשון.

(ב) יעקב היה דור כ"ב לאדם הראשון, ובזה הושלמו כ"ב האותיות בהן נברא העולם.

(ג) נפש יעקב אבינו היתה נקיה ומבוררת, כנשמת אדם הראשון קודם החטא.

תשובה מגליון קודם: תשובה ג' - כיון ששמו של אדם מקורו בנפש, ולרשעים אין נפש.

פתרונות יש לשלוח לא יאוחר מיום רביעי בשבוע בלבד לכתובת דוא"ל: m028039999@gmail.com

או בפקס 02-5385689 או 'גדרים פלוס' - באר ישראל

על מנת להשתתף בהגרלה: 1. יש לציין כתובת מדויקת וטלפון. 2. לציין בראש הדף עבור חידון 'ובחרת בחיים' ושם הפרשה.

3. בני חו"ל מתבקשים לכתוב כתובת (אדרעס) בארץ ישראל למקרה של זכיה, שישלח לשם.

בין שולחי התשובות תעריך הגרלה על סידור מתיבתא (או על ספר אחר הקיים במלאי כפי שיקולי המערכת).

שם הזוכה בגליון

מ"ר פיינחס:

ה' פ. אייזנבאך,

אשדוד

מחוברים לחיים

לשמיעת שיטורים ודרשות

חייגו: 02-803-9999

